

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 14. toukokuuta 2024
(OR. en)

9160/24

ECOFIN 491
SOC 316
BUDGET 31
STATIS 59

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro:	9159/24
Asia:	Väestön ikääntymisen aiheuttamat haasteet julkisen talouden kestävyydelle – Neuvoston päätelmät (14. toukokuuta 2024)

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 4023. istunnossaan 14. toukokuuta 2024 hyväksymät neuvoston päätelmät väestön ikääntymisen aiheuttamista haasteista julkisen talouden kestävyydelle.

NEUVOSTON PÄÄTELMÄT
VÄESTÖN IKÄÄNTYMISEN AIHEUTTAMISTA HAASTEISTA JULKISEN TALOUDEN
KESTÄVYYDELLE

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO

1. TOTEAA, että EU:n väestön ennustetaan alkavan supistua tulevina vuosina. Yhteiskunnat ikääntyvät, sillä työikäinen väestö vähenee huomattavasti samalla kun ikääntyneiden määrä kasvaa. PANEE MERKILLE vaihtelevan kehityksen eri jäsenvaltioissa, mukaan lukien väestön ennustettu kasvu useissa jäsenvaltioissa, vaikka kaikkien jäsenvaltioiden odotetaan ikääntyvän jossain määrin.
2. KOROSTAA, että väestön ikääntyminen on suuri haaste julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyydelle, jota heikentävät useiden jäsenvaltioiden korkeat julkisen talouden velkasuhteet, potentiaalisen kasvun hidastuminen ja talousnäkyymiin kohdistuva maailmanlaajuinen epävarmuus. KOROSTAA, että finanssipoliittisella strategialla olisi pyrittävä vahvistamaan julkisen talouden kestävyyttä, palauttamaan julkisen talouden puskureita, tarjoamaan voimakkaampaa kestävää kasvua ja vahvistamaan EU:n häiriönsietokykyä tuleviin haasteisiin vastaamiseksi.
3. VAHVISTAA EU:n jäsenvaltioiden taloutta ja julkista taloutta koskevat ennusteet (2022–2070) sisältävän vuoden 2024 ikääntymisraportin, jonka talouspoliittinen komitea (ja sen ikääntymistyöryhmä) ja komission yksiköt ovat laatineet yhteisesti hyväksytyjen menetelmien ja oletusten pohjalta. PANEE MERKILLE, että aiempien raporttien mukaisesti myös vuoden 2024 ikääntymisraportin ennusteet käsittävät ikäsidonnaiset julkiset menot, jotka aiheutuvat eläkkeistä, terveydenhuollosta, pitkäaikaishoidosta ja koulutuksesta.

4. KOROSTAA seuraavia vuoden 2024 ikääntymisraportin tärkeimpiä havaintoja:
- a) Vanhushuoltosuhteen odotetaan kasvavan EU:ssa jyrkästi pitkällä aikavälillä: kun tällä hetkellä jokaista yli 65-vuotiasta kohti on kolme työikäistä, vuoteen 2070 mennessä luku on alle kaksi. Tulevina vuosina suuret ikäluokat saavuttavat eläkeiän. Lisäksi elinajanodotteen jatkuva nousu lisää eläkeläisten osuutta, myös kun otetaan huomioon merkittävä ero lakisääteisen ja tosiasiallisen eläkeiän välillä monissa jäsenvaltioissa. Syntyvyysluvut ovat edelleen selvästi luonnollisen korvausasteen alapuolella, ja työvoimaosuuden kasvun ja positiivisten nettomuuttovirtojen ennustetaan olevan riittämättömiä kompensoimaan työikäisen väestön yleistä vähenemistä.
 - b) Odotettavissa oleva työikäisen väestön supistuminen merkitsee sitä, että tuottavuuden lisäämisestä tulee pitkällä aikavälillä ainoa BKT:n potentiaalista kasvua edistävä tekijä. Koko EU:ssa BKT:n keskimääräisen potentiaalisen kasvuvauhdin vuosina 2022–2070 arvioidaan olevan 1,3 prosenttia.
 - c) Perusoleutusten mukaan väestön ikääntymiseen liittyvien julkisten kokonaismenojen ennustetaan kasvavan EU:n yhteenlasketun väestön osalta 24,4 prosentista suhteessa BKT:hen vuonna 2022 25,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2070 mennessä. Suurimman osan tästä kasvusta odotetaan tapahtuvan vuoteen 2045 mennessä ja sen jälkeen pitkälti vakiintuvan erityisesti taustalla vaikuttavan väestökehityksen seurauksena. Nämä ennusteet vaihtelevat kuitenkin huomattavasti jäsenvaltioittain, ja 17 jäsenvaltiossa lukujen ennustetaan kasvavan EU:n keskiarvoa enemmän. Yhdeksässä jäsenvaltiossa ikääntymiseen liittyvien kokonaismenojen ennustetaan ylittävän EU:n keskiarvon vuoteen 2070 mennessä. Ennustettuun kasvuun vaikuttaa se, että terveydenhuolto- ja pitkäaikaishoitomenot kasvavat lähes kaikkialla. Myös eläkemenojen ennustetaan kasvavan useimmissa jäsenvaltioissa. Etuussuhteen pieneneminen monissa jäsenvaltioissa hillitsee kokonaiskasvua.

- d) Pitkään ennustejaksoon liittyvän huomattavan epävarmuuden huomioon ottamiseksi vuoden 2024 ikääntymisraporttiin sisältyy useita vaihtoehtoisia skenaarioita. Erityisesti etuussuhteiden vakauttaminen aiheuttaisi suuria kasvupaineita eläkemenoihin useissa jäsenvaltioissa. Lisäksi tuottavuusasteen hitaampi kasvu merkitsisi BKT:n kasvun hidastumista, mikä puolestaan lisäisi ikääntymiseen liittyvien menojen osuutta suhteessa BKT:hen. Lisäksi terveydenhuoltoon ja pitkäaikaishoitoon liittyvässä riskiskenaariossa, jossa otetaan huomioon muut kuin demografiset tekijät, jotka liittyvät teknologiseen kehitykseen ja kustannusten ja kattavuuden ylöspäin tapahtuvaan lähentymiseen, julkiset menopaineet kasvavat huomattavasti. Useimpien jäsenvaltioiden osalta nämä skenaariot osoittavat, että ikääntymiseen liittyvät julkiset menot voivat nousta merkittävästi perusoletuksia enemmän. Sitä vastoin myönteisempi talous- tai väestökehitys vähentäisi julkisen talouden suhteellista taakkaa.
5. VAHVISTAA, että ikääntymisestä aiheutuviin taloudellisiin ja julkistaloudellisiin seurauksiin on puututtava edelleen muun muassa tervehdyttämällä julkista taloutta, lisäämällä tuottavuutta ja osallistumis- ja työllisyysastetta sekä mukauttamalla eläke-, terveydenhuolto- ja pitkäaikaishoitojärjestelmiä mainittuihin haasteisiin. KEHOTTAJAA jäsenvaltioita panemaan täytäntöön asiaan liittyvät eurooppalaisen ohjausjakson maakohtaiset suositukset, myös elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä.
6. PITÄÄ MYÖNTEISENÄ sitä, että useissa maissa viime vuosikymmenen aikana toteutetut eläkeuudistukset ovat osaltaan hillinneet julkisia menoja, nostaneet todellista eläkeikää ja vahvistaneet eläkejärjestelmien tulopuolta. KOROSTAA, että on tärkeää tarkastella politiikkoja kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon sekä eläkejärjestelmien julkistaloudellisen kestävyys- että niiden sosiaalisen riittävyyden. Tuleva vuoden 2024 raportti eläkkeiden riittävyydestä täydentää tältä osin vuoden 2024 ikääntymisraporttia. KOROSTAA, että jäsenvaltioiden on toteutettava eriasteisia lisätoimia, mukaan lukien tosiasiallisen eläkeiän nostaminen ja eläkejärjestelmän kestävyystekijöiden vahvistaminen. KOROSTAA, että eläkeiän kytkeminen elinajanodotteeseen parantaa merkittävästi julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä ikääntymisraportin ennusteissa. KEHOTTAJAA jäsenvaltioita välttämään jo hyväksytyjen kestävyyttä lisäävien uudistusten mitätöimistä.

7. SUHTAUTUU MYÖNTEISESTI siihen, että talouden ohjausjärjestelmän uudistuksessa, jossa keskitytään julkisen velan saattamiseen kestäväälle tasolle, ikääntymisen kustannusennusteet otetaan huomioon jäsenvaltioiden keskipitkän aikavälin finanssi- ja rakennepoliittisissa suunnitelmissa ja ennusteiden merkitystä lisätään julkisen talouden valvonnassa. KEHOTTAÄ komissiota ottamaan vuoden 2024 ikääntymisraportin havainnot huomioon asiaankuuluvassa talous- ja finanssipolitiikan koordinoinnissa EU:ssa.
8. PANEE TYYTYVÄISENÄ MERKILLE, että Eurostat toimittaa edelleen oikea-aikaisesti väestöennusteita, ja KOROSTAA tässä yhteydessä kansallisten tilastolaitosten kanssa käytävän tietojenvaihdon merkitystä kunnioittaen täysin niiden ja Eurostatin riippumattomuutta.
9. PYYTÄÄ talouspoliittista komiteaa ja komissiota saattamaan väestön ikääntymisen taloudellisia ja talousarviovaikutuksia koskevan analyysinsä ajan tasalle kesään 2027 mennessä uusien väestöennusteiden pohjalta, jotka Eurostatin on määrä toimittaa maaliskuuhun 2026 mennessä.
